

**РІВНЕНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Рівненського обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти

30 червня 2026 року № 197- од

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації педагогічних працівників (вихователі, класні керівники, педагоги-організатори, вчителі-предметники) закладів освіти

«ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ»

Рівне – 2026

Розробники: Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (Ковбасюк Тетяна Леонідівна, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри психології та інклюзивної освіти; Давидюк Наталія Юріївна, кандидат педагогічних наук, методист лабораторії національного виховання).

Напрямок підвищення кваліфікації: Педагогіка партнерства та ціннісно-орієнтовані технології навчання і виховання здобувачів освіти

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.10.2022 № 904).

Термін дії програми: з 30.06.2026 до 30.06.2031 року.

Рецензенти:

Тетяна Гавлігіна, доцент, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки й освітніх інновацій Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Будько Наталія, директор Обласного мистецького ліцею в с. Олександрія Рівненської обласної ради.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників (вихователі, класні керівники, педагоги-організатори, вчителі-предметники) закладів освіти «Виховний потенціал розвитку особистості» розроблена відповідно до сучасних суспільних викликів, зумовлених, умовами воєнного стану та необхідністю забезпечення стійкості українського суспільства, пріоритетів державної освітньої політики, концептуальних засад нової української школи, професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» та актуальних потреб педагогічної практики.

Актуальність програми полягає у необхідності розвитку професійної компетентності педагогічних працівників щодо реалізації виховної складової освітнього процесу в умовах сучасних суспільних викликів, формування безпечного, ціннісно орієнтованого освітнього середовища, забезпечення психоемоційної підтримки здобувачів освіти, розвитку їхньої життєстійкості, громадянської та національної ідентичності, а також опанування педагогами сучасних підходів, технологій і практик виховання, що відповідають завданням Нової української школи.

Програму розроблено з урахуванням положень таких нормативно-правових актів: законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності», Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року, схваленої Кабінетом Міністрів України від 15.12.2023 № 1322, Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р., Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 527 та інших нормативно-правових актів у сфері освіти.

Виховання є невід’ємною складовою освітнього процесу, реалізується наскрізно та забезпечується спільними зусиллями всіх його учасників. Однак, саме педагогічний працівник відіграє ключову роль у використанні виховного потенціалу змісту навчання, освітнього середовища та комунікації з учнями. Тому підготовка педагогів до ефективної реалізації виховних завдань, шляхом опанування новітніми практиками, технологіями та методиками, що ґрунтуються на сучасних підходах і враховують суспільні виклики та потреби учасників освітнього процесу, визначає зміст пропонованої освітньої програми підвищення кваліфікації.

Переосмислення соціальної та професійної місії вчителя Нової української школи актуалізує виконання трудових функцій, визначених професійним стандартом «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2024). Це стосується, зокрема, організації виховного процесу на основі поваги до особистості, її честі і гідності, дотримання прав і свобод, розуміння вікових

закономірностей зростання особистості, протидії різним формам насильства, а також на основі принципів партнерства та рівності.

Цільова група: педагогічні працівники закладів освіти різних типів і форм власності.

Обсяг (тривалість): 30 годин / 1 кредит ЄКТС.

Особливості реалізації програми: до викладання за освітньою програмою залучаються викладачі та педагоги-практики, які мають відповідну фахову освіту за спеціальністю та кваліфікацію.

Форма навчання: очна (з використанням технологій дистанційного навчання).

Мета підвищення кваліфікації: професійний розвиток педагогічних працівників закладів освіти шляхом удосконалення та набуття професійних компетентностей, необхідних для ефективної організації освітньо-виховного середовища закладу освіти.

Завдання підвищення кваліфікації:

створити умови для формування в педагогічних працівників цілісного розуміння сутності виховання як наскрізного процесу в сучасному закладі освіти;

ознайомити педагогів із нормативно-правовими засадами державної політики у сфері виховання та організації виховного процесу в закладі освіти;

сприяти формуванню умінь планувати та організовувати виховний процес на основі загальнолюдських, національних та демократичних цінностей;

розвивати компетентності в педагогів щодо організації виховного процесу на засадах рівності усіх здобувачів освіти, без будь-яких форм дискримінації, на засадах інклюзивності й безбар'єрності;

формувати вміння підтримувати безпечне, вільне від насильства й цькування освітнє середовище, у якому забезпечено атмосферу довіри;

сприяти розумінню важливості налагодження стосунків із здобувачами освіти, їхніми батьками на основі взаємної поваги, відкритого діалогу та партнерської взаємодії;

ознайомити педагогічних працівників із сучасними підходами до формування в здобувачів освіти, громадянської активності, патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурних надбань і традицій, державної мови;

сприяти ознайомленню педагогів із кращими практиками розвитку здібностей здобувачів освіти, формуванню в них навичок здорового способу життя;

сприяти формуванню здоров'язбережувальної компетентності педагогів, зокрема в аспектах профілактики травматизму, охорони життя і здоров'я здобувачів освіти, розвитку культури безпечної поведінки.

забезпечити практичну спрямованість підвищення кваліфікації через використання інтерактивних методів навчання, практичних занять (семінарів, практикумів, майстер-класів, обмін досвідом між учасниками) тощо.

сприяти виробленню індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічних працівників, здатності застосовувати здобуті знання та уміння у щоденній педагогічній практиці.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 року № 1225: емоційно-етична (Б2), педагогічного партнерства (Б3), здоров'язбережувальна (В2).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

За результатами навчання слухачі оволодіють **знаннями** та набудуть (вдосконалять) **уміння, навички** щодо:

конструктивної та безпечної взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу;

здійснення суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учасниками освітнього процесу на засадах партнерства;

організації безпечного освітнього середовища та використання здоров'язбережувальних технологій в освітньому процесі;

планування та організації виховного процесу на засадах загальнолюдських, національних і демократичних цінностей;

добору та використання сучасних і ефективних методик і технологій навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти;

формування ціннісних ставлень у здобувачів освіти;

здійснення просвітницької роботи зі здобувачами освіти та іншими учасниками освітнього процесу щодо дотримання прав людини, формування здорового способу життя, безпеки життєдіяльності;

здійснення власного професійного розвитку, надання підтримки колегам у їхньому професійному розвитку та отримання підтримки від колег.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах об'єктивності, прозорості та відповідності очікуваним результатам навчання. Оцінювання результатів навчання в межах програми підвищення кваліфікації здійснюється з метою визначення рівня сформованості професійних компетентностей слухачів. Підтвердження результатів навчання відбувається за умови проходження слухачем від 70 до 100 % обсягу програми, що

передбачає виконання всіх обов'язкових навчальних завдань та активну участь у заняттях.

Із метою оцінювання результатів навчання використовуються такі інструменти:

- тестові завдання для перевірки теоретичних знань за темами модулів програми;

- практичні завдання, що передбачають розроблення дидактичних і методичних матеріалів, мініпроектів та інших практико-орієнтованих напрацювань з питань виховання здобувачів освіти.

Підсумковий рівень навчальних досягнень слухачів визначається за такими критеріями:

- представлення досвіду роботи на конференції з обміну досвідом;

- виконання тестових завдань із результатом від 70 до 100 % правильних відповідей;

- актуальність, інноваційність, практична цінність та методична обґрунтованість виконаних практичних завдань, кейсів і мініпроектів;

- рівень самостійності, творчого підходу та педагогічної рефлексії у процесі виконання завдань;

- готовність до впровадження отриманих знань і навичок у власну професійну діяльність у закладі загальної середньої освіти.

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво про підвищення кваліфікації відповідно до встановленого зразка обсягом 30 годин / 1 кредит ЄКТС.

Вартість програми: узгоджується додатково (враховуючи кількість слухачів).

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Реалізація програми ґрунтується на засадах гнучкості, варіативності, практичної спрямованості та орієнтації на професійні потреби педагогічних працівників у сфері виховання особистості здобувача освіти й організації освітньо-виховного простору в закладі освіти.

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття.

Особливістю практичних занять є аналіз реальних педагогічних ситуацій пов'язаних із виявленням і подоланням впливу сучасних деструктивних інформаційно-соціальних загроз на особистість, моделювання та розроблення індивідуальних і групових стратегій формування ціннісних орієнтирів здобувачів освіти, проєктування ефективних моделей взаємодії з батьками на засадах педагогіки партнерства для створення безпечного освітнього середовища.

Самостійна робота передбачає опрацювання навчально-методичних матеріалів, виконання тестових та практичних завдань

Підсумкові заходи передбачають участь слухача курсів та представлення досвіду роботи на конференції з обміну досвідом, виконання підсумкового тестування (20 запитань), з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного змісту програми та сформованості професійних компетентностей.

Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 100 %. Прохідний бал – 70 % і вище. Учасники, які успішно виконали програму, представили досвід роботи на конференції з обміну досвідом та пройшли підсумкове тестування, отримують документ про підвищення кваліфікації.

Зміст програми складається з 2-х модулів та 13-ти взаємопов'язаних тем. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, становить 30 год, з них: 6 год – лекційні заняття, 18 год – практична робота, 2 год – самостійна робота, 4 год – контрольні заходи.

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Ціннісні та світоглядні основи сучасної виховної діяльності					
Тема 1.1. Компетентнісний підхід у системі професійного розвитку педагогічних працівників: можливості та перспективи		2			2
Тема 1.2. Національно-патріотичне виховання в освітньому процесі: нормативно-правове	2				2

забезпечення, інновації, програми, цінності, сучасна практика					
Тема 1.3. Наскрізне виховання на цінностях в НУШ	2				2
Тема 1.4. Виховний потенціал духовного розвитку особистості в умовах сучасного освітнього простору	2				2
Тема 1.5. Виховання особистості у контексті позитивної педагогіки		2			2
Тема 1.6. Ціннісно-орієнтована активність та вікові особливості здобувачів освіти			2		2
Тема 1.7. Інклюзивний простір: пріоритетні напрями забезпечення рівного доступу до освіти осіб із особливими освітніми потребами		2			2
Разом за модулем	6	6	2		14
МОДУЛЬ 2. Технології, методики та партнерські практики виховної діяльності					
Тема 2.1. Класний керівник як наставник у підтримці особистісного розвитку здобувача освіти		2			2
Тема 2.2. Планування та організація виховної діяльності педагогічних працівників в умовах НУШ		2			2
Тема 2.3. Використання методу проєктів у виховному процесі закладу загальної середньої освіти		2			2
Тема 2.4. Самоврядна учнівська діяльність у закладі освіти та співпраця з дитячими та молодіжними громадськими об'єднаннями та організаціями		2			2
Тема 2.5. Сучасні підходи до організації профорієнтації в закладі освіти		2			2

Тема 2.6. Година спілкування: технологія підготовки та проведення		2			2
Разом за модулем		12			12
Підсумкові заходи				4	4
Усього	6	18	2	4	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Ціннісні та світоглядні основи сучасної виховної діяльності

Тема 1.1. Компетентнісний підхід у системі професійного розвитку педагогічних працівників: можливості та перспективи

Сутнісна характеристика компетентнісного підходу в контексті концепції освіти впродовж життя. Нормативно-правове підґрунтя та вимоги Професійних стандартів педагогічних працівників: структура та зміст фахових компетентностей. Трансформація системи підвищення кваліфікації: перехід від академічного накопичення знань до формування практичних навичок, здатності діяти в нестандартних освітніх ситуаціях і відповідати на сучасні виклики. Варіативні шляхи та новітні формати професійного зростання: академічна свобода педагога у виборі суб'єктів надання освітніх послуг, побудова індивідуальної освітньої траєкторії, взаємовизнання результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Діджиталізація та нові інструменти професійного розвитку: сертифікація, супервізія, менторство (наставництво) та мережева взаємодія педагогічних спільнот. Рефлексивна культура та самооцінювання як чинники постійного саморозвитку й забезпечення високої якості освітньої діяльності.

Тема 1.2. Національно-патріотичне виховання в освітньому процесі: нормативно-правове забезпечення, інновації, програми, цінності, сучасна практика

Нормативно-правове поле національно-патріотичного виховання. Огляд чинних законодавчих актів, державних програм та стратегій щодо забезпечення реалізації державної політики у сфері національно-патріотичного виховання.

Основні тенденції та зміст національно-патріотичного виховання особистості. Патріотизм як духовно-моральна цінність функціонування держави та розвитку особистості.

Сучасні виклики та фактори впливу на процес формування української національної ідентичності в учнів. Джерела та ціннісні орієнтири. Історичні міфи, фольклор, сучасний героїчний епос (події російсько-української війни, постаті захисників, волонтерський рух) як основа для національно-патріотичного виховання молодого покоління. Інноваційні методики та практики.

Тема 1.3. Наскрізне виховання на цінностях в НУШ

Теорія і методологія виховання цінностей в НУШ. Соціально-педагогічний аспект виховання зростаючої особистості на цінностях. Узгодження сучасного змісту виховання та цінностей українського виховання. Орієнтація освітнього процесу в НУШ на та виховання загальнолюдських цінностей на наскрізність його виховної складової.

Важливість цінностей для суспільства, освіти та особистості. Пошук підходів наскрізного виховання в умовах НУШ. Ціннісний потенціал універсальних та предметних компетентностей. Виховання спільних рис характеру та чеснот особистості на основі наскрізного досвіду.

Емоційно-ціннісний компонент розвитку особистості. Ціннісно орієнтаційна характеристика моделі випускника НУШ. Формування та розвиток ціннісних ставлень і практичних здатностей особистості учня НУШ. Виховання у свідомості особистості значущості поведінки, вчинків, дій, відношень і суджень про явища і процеси та сприйняття їх як мети життєдіяльності.

Підготовка педагога як носія цінностей. Пошук підходів до наскрізного виховання цінностей. Метод наскрізності виховання і побудова виховних дій. Ідеальне уявлення про результати наскрізного виховання цінностей. Позитивна оцінка наскрізної виховної взаємодії.

Тема 1.4. Виховний потенціал духовного розвитку особистості в умовах сучасного освітньо-виховного простору

Сутність поняття «духовність». Духовність та розвиток свідомості. Етапи трансформації особистості як основа духовного розвитку. Стадії формування духовності особистості в умовах сучасного освітнього простору. Духовність як відображення моральних релевантних потреб, інтересів, поглядів та ставлення до навколишньої дійсності. Формування духовності особистості в умовах економічної кризи і досягнень технічного прогресу.

Оновлення сучасної системи освіти та її спрямованість на духовний розвиток людини. Духовний розвиток та особистісне зростання. Технології та методи духовного розвитку особистості.

Особистість на шляху до духовних цінностей. Духовність у діяльнісних пріоритетах особистості. Досягнення духовного ідеалу на основі наукових приписів і духовних практик в освіті.

Тема 1.5. Виховання особистості у контексті позитивної педагогіки

Позитивна педагогіка як новий напрям у педагогічній науці. Нові координати виховання позитивної особистості. Ключові акценти та новий зміст освіти з позицій позитивного виховання. Здатність до свободи вибору, самоактуалізації потенційних можливостей, самовиховання, самоуправління в різних життєвих ситуаціях як мета нової науки у формуванні позитивної особистості.

Питання щастя та виховання щасливої особистості у працях видатних мислителів, представників гуманістичної педагогіки та психології. Розвиток позитивної психології та її вплив на становлення позитивної педагогіки.

Позитивне виховання як науковий напрям в теорії і практиці педагогіки. Важливість сприйняття та його осмислення. «Теорії позитивних емоцій». Емоційний інтелект, його значення та вплив на самореалізацію особистості.

Умови, зміст та технології виховання позитивної особистості. Принципи та прийоми позитивного виховання, їх характеристики. Позитивне мислення. Виховання характеру особистості.

Тема 1.6. Ціннісно-орієнтована активність та вікові особливості здобувачів освіти

Ціннісні орієнтири сучасної української школи. Морально-етичні норми як життєві цінності людини. Проблеми формування ціннісно-орієнтованої системи освіти європейського рівня в Україні. Визначення психолого-педагогічних умов формування активної життєвої позиції учнів під впливом міжособистісної взаємодії.

Основні соціально-психологічні характеристики та вікові особливості здобувачів освіти. Особливості ціннісно-орієнтованої активності учнів. Багаторівневість активності особистості. Розуміння життєвої, професійної активності та спілкування особистості.

Реалізація ціннісно-орієнтованого підходу у виховній роботі. Використання різноманітних методик для визначення рівня активності, прагнення досягти визначеної мети, інтенсифікації просторових, психологічних і соціальних контактів.

Тема 1.7. Інклюзивний простір: пріоритетні напрями забезпечення рівного доступу до освіти осіб із особливими освітніми потребами

Інклюзивна освіта як забезпечення права на освіту для кожної дитини. Переваги інклюзивної освіти для усіх учасників освітнього процесу: дітей з особливими освітніми потребами та їхніх однолітків, батьків дітей із особливими освітніми потребами, педагогів, керівників закладів освіти, місцевих громад і суспільства в цілому. Законодавство України щодо забезпечення права дітей із особливими освітніми потребами на якісну інклюзивну освіту. Укази Президента України у сфері інклюзивної освіти. Основні положення Постанов Кабінету Міністрів України, що регламентують особливості організації інклюзивного освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти. Практичні кейси про участь та діяльність учнів із особливими освітніми потребами. Роль асистента вчителя у створенні учнівської спільноти, розвитку демократичних цінностей, встановленні правил. Поняття про розумне пристосування. Допоміжні засоби для навчання (спеціальні засоби корекції психофізичного розвитку) осіб з особливими освітніми потребами. Поняття про додаткові та альтернативні способи й засоби комунікації.

МОДУЛЬ 2. Технології, методики та партнерські практики виховної діяльності

Тема 2.1. Класний керівник як наставник у підтримці особистісного розвитку здобувача освіти

Професійні ролі класного керівника. Аналіз нормативних документів, якими керується класний керівник. Права та обов'язки класного керівника. Планування роботи класного керівника. Взаємодія класного керівника з учнями, формування культури взаємин. Формування правил класу. Внутрішня та зовнішня мотивація учнів. Згуртування колективу учнів, формування традицій. Сучасні форми, методи, види виховної діяльності. Учніське самоврядування. Організації змістовного дозвілля. Протидія різним формам насильства. Партнерська взаємодія з батьками.

Тема 2.2. Планування та організація виховної діяльності педагогічних працівників в умовах НУШ

Особливості планування як функції управління закладом загальної середньої освіти в умовах нової української школи. Нормативно-правове забезпечення організації планування діяльності закладу загальної середньої освіти.

Виховна система закладу загальної середньої освіти: її компоненти та структурна організація в закладі освіти.

Особливості планування виховного процесу як невід'ємної складової освітнього процесу під час формування стратегії розвитку закладу загальної середньої освіти та плану роботи на рік, визначення основних напрямів діяльності. Поточне планування, його види та особливості.

Методична робота. Плани роботи методичних об'єднань класних керівників та інших професійних об'єднань виховників. Планування роботи учнівського самоврядування. Планування роботи з батьками.

Тема 2.3. Використання методу проєктів у виховному процесі закладу загальної середньої освіти

Наукові підходи до визначення понять «проєкт», «проєктна діяльність». Передісторія виникнення методу проєктів. Концепція змісту освіти Дж. Дьюї, У. Кіппатрика.

Основні завдання, які вирішує проєктна діяльність. Зміст проєктної технології. Типологія проєктів. Етапи організації проєкту: підготовка, планування, реалізація, презентація, підбиття підсумків.

Особливості застосування методу проєктів у виховному процесі закладів загальної середньої освіти. Презентація досвіду роботи педагогів з організації проєктної діяльності. Досвід реалізації молодіжної політики через проєктну діяльність.

Тема 2.4. Самоврядна учнівська діяльність у закладі освіти та співпраця з дитячими та молодіжними громадськими об'єднаннями та організаціями

Учніське самоврядування як спосіб організації життя колективу. Мета, основні завдання, нормативно-правова база учнівського самоврядування. Організація діяльності учнівського самоврядування в закладі освіти.

Поняття «дитяча громадська організація» та «дитяче об'єднання». Класифікація дитячих організацій та об'єднань в Україні. Принципи функціонування дитячих організацій та об'єднань. Правові засади функціонування дитячих організацій.

Умови життєдіяльності дитячих громадських організацій та об'єднань. Модель конкретних ролей члена дитячої організації по освоєнню нової для нього соціальної позиції. Режим життєдіяльності дитячих об'єднань та організацій. Чинники ефективності та результативності функціонування дитячої організації та об'єднання.

Напрями роботи дитячих організацій різного спрямування. Розробка моделі конкретних ролей по освоєнню підлітками нової для них соціальної позиції в дитячій організації закладу освіти (класу). Алгоритм сприяння розвитку дитячої організації та об'єднання в закладі освіти.

Тема. 2.5. Сучасні підходи до організації профорієнтації в закладі освіти

Соціальні зміни та їх вплив на ринок праці. Особливості професійної орієнтації на всіх рівнях повної загальної середньої освіти (початкової, базової, профільної).

Навички для успішної кар'єри у світі. Сучасні hard skills та soft skills.

Професії майбутнього. Фактори, що впливають на вибір професії: соціально-економічні, психологічні, соціальні, психофізіологічні.

Концепція професійної орієнтації та кар'єрного консультування у системі освіти України на 2025–2030 роки. Складові професійної орієнтації у закладі освіти. Радник з професійної орієнтації. Форми і методи професійної орієнтації.

Типові помилки молоді при виборі професії.

Тема 2.6. Година спілкування: технологія підготовки та проведення

Година спілкування як спеціально організована ціннісно-орієнтована спільна діяльність. Мета та основні функції години спілкування. Зміст та основні напрями годин спілкування.

Форми проведення годин спілкування. Планування, обрання теми, змісту та доцільної методики проведення годин спілкування.

Аналіз проведення години спілкування: виховна мета, актуальність і сучасність теми, її спрямованість; глибина й науковість змісту, відповідність віковим особливостям дітей; підготовленість учителя й учнів до роботи, організованість і чіткість її проведення; активність учнів, їх емоційні реакції на запропоновані методи й прийоми виховного впливу.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

Практичне завдання (одне на вибір слухача після опрацювання модулів).

1. Розробіть технологічну карту наскрізного виховного заходу (або інтегрованого заняття), спрямованого на формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти з урахуванням

викликів воєнного стану (висвітлення подій російсько-української війни, постатей захисників, волонтерського руху та збереження історико-культурних надбань).

Результат виконання: технологічна карта виховного заходу з визначеними наскрізними цінностями, інноваційними інтерактивними методами (сторітелінг, музейні кейси, зустрічі-інтерв'ю).

2. Укладіть банк практичних вправ та методичних прийомів позитивної педагогіки для розвитку емоційного інтелекту, позитивного мислення та формування позитивних рис характеру й чеснот здобувачів освіти відповідно до їхніх вікових особливостей.

Результат виконання: картотека (5 – 6 вправ), що містить опис алгоритму проведення кожної вправи, необхідні ресурси, правила створення атмосфери довіри та орієнтовні запитання для проведення фасилітованої рефлексії.

3. На основі власного практичного кейсу дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі розробіть алгоритм командної взаємодії класного керівника, вчителя-предметника та асистента вчителя щодо створення безбар'єрного освітнього середовища та застосування розумного пристосування.

Результат виконання: карта командної взаємодії фахівців із зазначенням конкретних допоміжних засобів навчання, додаткових або альтернативних способів комунікації та методів залучення здобувача освіти з ООП до учнівської спільноти класу на засадах рівності.

4. Розробіть правила (домовленості) взаємодії та план дій класного керівника щодо згуртування учнівського колективу, формування культури взаємин, запобігання/протидії цькуванню й насильству та налагодження партнерської взаємодії з батьками здобувачів освіти.

Результат виконання: проєкт «Правила нашого класу» та алгоритм реагування класного керівника на конфліктні ситуації на засадах відновних практик і відкритого діалогу.

5. Розробіть план реалізації виховного мініпроєкту, спрямованого на розвиток учнівського самоврядування та громадянської активності через співпрацю з дитячою чи молодіжною громадською організацією/волонтерським об'єднанням.

Результат виконання: проєктна заявка, що містить мету, поетапний план (підготовка, планування, реалізація, презентація, підбиття підсумків), опис ролей учасників, використання цифрових інструментів та критерії оцінки ефективності спільної діяльності.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1. Як побудова індивідуальної професійної траєкторії та рефлексивна культура педагога впливають на ефективне вдосконалення його

емоційно-етичної компетентності відповідно до вимог Професійного стандарту вчителя?

2. Які інноваційні методи та джерела використовуються для формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти в умовах воєнного стану?

3. Як забезпечити наскрізний характер виховання на загальнолюдських, національних та демократичних цінностях під час викладання навчальних предметів та позаурочної діяльності?

4. У чому полягає роль емоційного інтелекту та позитивного мислення у формуванні психоемоційної стійкості, життєстійкості й здатності здобувачів освіти до самовиховання?

5. Які практичні кроки забезпечують ефективну взаємодію класного керівника, асистента вчителя й учнівського колективу для реалізації принципів безбар'єрності та розумного пристосування для осіб із особливими освітніми потребами?

6. Якими є алгоритми дій класного керівника як наставника щодо запобігання цькуванню (булінгу), протидії насильству та побудови конструктивного діалогу з батьками на засадах педагогіки партнерства?

7. Які структурні компоненти виховної системи закладу освіти є визначальними під час розроблення річного плану роботи та стратегії розвитку закладу в умовах НУШ?

8. Як використання методу проєктів в освітньо-виховному просторі сприяє соціалізації учнів, розвитку їхніх лідерських якостей і залученню молоді до реалізації соціальних ініціатив?

9. Які моделі співпраці учнівського самоврядування з дитячими та молодіжними громадськими організаціями є дієвими для розвитку громадянської активності та волонтерства?

10. Як у закладі освіти організувати системну профорієнтаційну роботу та кар'єрне консультування для запобігання типовим помилкам молоді при виборі професії та формування у них необхідних soft skills?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII : станом на 30 липня 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX : станом на 30 липня 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
3. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності : Закон України від 13.12.2022 № 2834-IX : станом на 30 липня 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>
4. Про схвалення Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2025 роках : Постанова Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2023 р. № 1322. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1322-2023-%D0%BF#Text>
5. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 № 957 / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#n13>
6. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>
7. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами) : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>
8. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України : наказ Міністерства освіти і науки України 06 червня 2022 року № 527. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>
9. Положення про атестацію педагогічних працівників : наказ Міністерства освіти і науки України від 09.09.2022 № 805 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-22#Text>
10. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення типових програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників : наказ Міністерства освіти і науки України від 13.10.2025 №1349.
11. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2-24 № 1225. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>

Основна література

1. Бех І. Д., Журба К. О., Канішевська Л. В. та ін. Аналіз стану утвердження української національної ідентичності : препринт. Івано-Франківськ : НАІР, 2024. 36 с.
2. Готовність до професійного саморозвитку педагога Нової української школи : колективна монографія / за заг. ред. А. Л. Черній ; упор. В. М. Бордюк. Рівне : РОІППО, 2023. 244 с.
3. Гриневич Л., Божинський В., Крижановська В. Perezавантаження реформи «Нова українська школа»: впровадження нового змісту базової середньої освіти : Аналітична записка. Серія «Освіта України під час війни». Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2024. 17 с. URL: <https://osvitanalityka.kubg.edu.ua/NUSH>
4. Журба К. О. Формування національної ідентичності зростаючої особистості в умовах воєнного стану: досвід експериментальної реалізації. *Вісник НАПН України*, 2023, № 5 (1). С.1 – 6.
5. Журба К. О., Бех І. Д., Бойко С. М., Євтушок В. І. та ін. Утвердження української національної та громадянської ідентичності: монографія. Київ: Компрінт, 2024. 232 с.
6. Журба К. О., Бех І. Д., Коломоєць Г. А., Національна солідарність учнівської і студентської молоді в умовах війни і повоєнного часу: монографія / за ред. К. О. Журби. Івано-Франківськ: НАІР, 2025. 188 с.
7. Інноваційні практики Нової української школи : навчально-методичний посібник / за заг. ред. А. Л. Черній ; упор. В. М. Бордюк, Т. М. Гавлітіна. Рівне : РОІППО, 2023. 134 с.
8. Поліхун Н. І., Постова К. Г., Онопченко Г. В. та ін. STEM/STEAM-освіта: від теорії до практики: методичний посібник. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2023. 121 с. URL: https://iod.gov.ua/content/docs/documentspdf/203/stem-steam-osvita--vid-teoriyi-do-praktiki--metodichniy-posibnik_.pdf
9. Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей», рекомендована Інститутом проблем виховання НАПН України (протокол від 02.07.2018 № 06). URL: <https://ipv.org.ua/prohrama-nova-ukrainska-shkola/>
10. Шиян Р., Романенко Ю., Терещенко В. Perezавантаження НУШ: практичні орієнтири для вчительства початкової школи. Київ, 2025, 116 с.

Додаткова література

1. Валевська Н. Прокачуємо СЕЕН: колекція практик для дорослих і дітей : навч.-метод. посібник /за заг. ред. О. Елькіна, О. Марущенка. Харків, 2023. 42 с.
2. Венгловська О. А., Елькін О. Б., Марущенко О. А., Федоренко О. Ф. Упровадження компонентів розвитку емоційного інтелекту в учнівства: практичний poradник педагогам закладів загальної середньої освіти. УІРО, 2023. 18 с.
3. Давидюк Н. Ю., Мінакова Н. Г. Упровадження Програми національного виховання в закладах освіти Рівненщини на 2020–2025 роки: успішні практики. *Нова педагогічна думка*. 2025. № 1 (121). С. 94–99.

4. Мова війни: нові слова, нові значення, нове сприйняття : практичний посібник / упоряд. М. Мазурок, Л. Заводна. Рівне: РОІППО, 2023.
5. Почапська О. І. (Не)безпека в цифровому світі : навчальний посібник. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 59 с.
6. Сучасні підходи до виховання особистості дитини в закладах загальної середньої та позашкільної освіти : методичний poradник / за ред. А. Л. Черній / упоряд. Н. Ю. Давидюк, Н. Г. Мінакова. Рівне : РОІППО, 2022. 86 с.
7. Фемінітиви: потреба часу чи данина моді? : практичний посібник / упоряд. М. Мазурок, Л. Заводна. Рівне: РОІППО, 2025. 56 с.
8. Як розробити PROграму та курс підвищення кваліфікації. Методичний посібник для суб'єктів підвищення кваліфікації / О. Венгловська, Г. Гладкова, І. Новик, О. Стягунова, Київ : УІРО, 2025. 54 с.